

ТЕМА 4

УЧИМОСЯ МОРАЛЬНОСТІ В ДИТИНИ ХРИСТА

Погляньте на хмаринку слів і поміркуйте:

Чи всі слова з хмаринки слів вам відомі?

Скористайтеся цими словами і сформулюйте головну думку уроку.

Чи зрозуміло вам, про що йдеться?

Золотий вірш уроку:

«Бо Дитя народилося нам, даний нам Син, і влада на ременах Його, і кликнуть ім'я Йому: Дивний Порадник, Бог сильний, Отець вічності, Князь миру» (Іс. 9:5).

*Як пов'язаний золотий вірш з темою уроку?
Про що свідчив пророк Ісая майже за 700 років до
Різдва Христового?*

Презентація до уроку

На уроці дізнаєтесь:

1. У чому велич Різдва Христового.
2. Про глибину духовних таємниць Різдва.
3. Що відкриває нам дитинство Ісуса Христа?

Скарбничка мудрості Збагачуємо свій словничок

Прочитайте ключові слова уроку.
Чи знайомі вони вам?
Як ви їх розумієте?
Запам'ятайте значення ключових слів.

Ключові слова:

Різдво Христове – народження Ісуса Христа від Духа Святого та Діви Марії.
Святе Сімейство, Свята Сім'я або **Свята Родина** – у християнстві Немовля Ісус Христос із матір'ю Дівою Марією та її чоловіком Йосипом Обручником.
Волхви – мудреці, що жили на Сході.

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

У чому велич Різдва Христового

Ми живемо в ХХІ столітті. За свою історію людство багато пережило – чимось пишається, над чимось сумує. Але є одна подія, яка потребує глибоких роздумів у тиші, бо пов’язана з великою, незбагненою таємницею – народженням Бога на землі. Це сталося дві тисячі років тому. Свята Трійця вирішила врятувати людей від гріха та смерті. Ось як про це розповідає Євангеліє: «Споконвіку було Слово, і з Богом було Слово, і Слово було – Бог... І Слово стало тілом, і оселилося між нами...».

Бог став людиною, щоб показати велич людини. Господь Ісус Христос пройшов короткий життєвий шлях у 33 роки від печери до печери, але вчення Його залишилося на віки. Він наказував нічого не боятися. Бути радісними, щасливими. Бути в душі дітьми, попри вік.

Незліченні подарунки отримала на Різдво наша цивілізація: і літочислення, і чудові свята, й оновлені закони моралі та принципи справедливої держави, і величну християнську культуру, і розвиток науки, і нове ставлення до жінки як до Мадонни, а до дитини – як до ангела.

Усі скарби людства – від Господа Ісуса Христа, Який народився для нас із вами.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Яку місію виконував Ісус Христос на землі?
2. Скільки подарунків отримало людство від Різдва Сина Божого?
3. Чи відома вам назва шедевр Дрезденської картинної галереї, який розглядають люди на світлині?

Біблійна історія

! Прочитайте новозавітну історію та розкажіть, де і як народився Ісус Христос.

Різдво Ісуса Христа (Лк. 2:1-19; Мт. 2:1-15)

За тих часів римський імператор Август, під владою якого перебувала земля Ізраїля, наказав провести перепис населення. Кожний

мав прийти в те місто, де жили його предки. Батьківщиною роду царя Давида, до якого належав Йосип, був Вифлеєм – туди й вирушив Йосип з Марією. Там виявилося, що в заїздах немає вільних місць. А Марії вже настав час народжувати. Пастухи запропонували для Святої Родини свою печеру. Новонароджене Немовля Діва Марія, сповивши, поклала в ясла – годівницю для худоби.

Неподалік від місця, де народився Ісус, уночі в полі пастухи стерегли череду. Несподівано перед ними постав ангел Господній і слава Божа осяяла їх. Пастухи дуже злякалися, але ангел сказав: «Не бійтесь. Я благовіщу: сьогодні в місті Давида народився ваш Спаситель, який є Христос, Господь. Ось вам ознака: знайдете Немовля в яслах». Поруч з ангелом постало численне небесне воїнство, воно хвалило Бога: «Слава Богові на небі, а на землі мир серед людей, яких Він уподобав!».

Тільки-но ангели полинули на небо, пастухи сказали: «Ходімо до Вифлеєма й подивимося, що за подія там сталася». Вони негайно рушили туди, знайшли в печері Святе Сімейство та переповіли про почуте й побачене. Розповідь уразила всіх, а Марія взяла ці слова до свого серця.

Того ж часу волхви на Сході побачили на небі зорю, яка сповіщала про народження Ісуса Христа. Вони прийшли до Єрусалима й почали запитувати: «Де народився Цар Юдейський? Ми спостерігали зорю й хочемо вклонитися Йому». Тоді в Юдеї царював Ірод. Він перелякався, почувши це, та попросив мудреців: «Коли знайдете Немовля, повідомте мені – я також хочу вклонитися Йому».

Волхви вирушили в дорогу, а зоря рухалася попереду, аж доки зупинилася над тим місцем, де був Малюк. Волхви вельми зраділи. Увійшовши до печери, вони впали на коліна й доземно вклонилися Йому. Волхви піднесли Ісусові свої дари: золото й запашності – ладан та смирну.

Уночі вві сні мудреці одержали веління Бога не повертатися до Ірода, тому вирушили додому іншим шляхом.

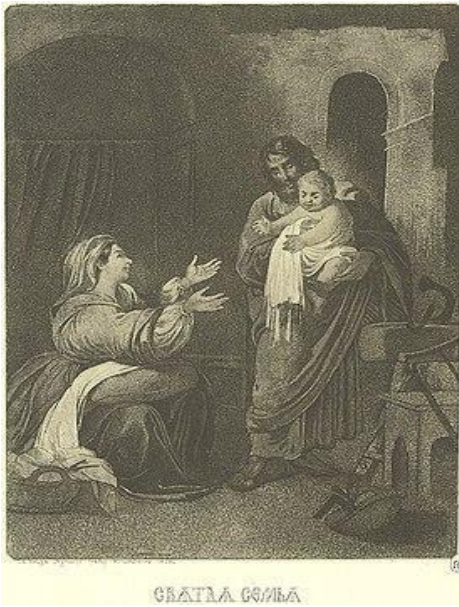
Коли мудреці пішли, Йосипові вві сні з'явився ангел і звелів тікати до Єгипту, тому що Ірод вирішив знайти та вбити Ісуса. Тієї ж ночі Свята Родина мерщій вирушила до Єгипту й перебувала там до смерті царя Ірода.

Довідавшись, що мудреці його обдурили, Ірод розлютився й наказав повбивати у Вифлеємі всіх малюків до двох років – за розповідями волхвів, серед них мав бути Ісус. Цю страшну трагедію колись передбачив пророк Єремія.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. У Бога немає випадковостей. Чому Господь народився саме у Вифлеємі?
2. Знайдіть тривожні ноти Різдва.
3. З якими дивами пов'язане Різдво?
4. У якому вірші сказано, що Христос є Спаситель?
5. Чому саме пастухи першими прийшли до Спасителя?
6. Хто перший дізнався від пастухів про сповіщене ангелом?
7. Назвіть дари волхвів.
8. Чому Свята Родина вирушила до Єгипту?
9. Ким були перші мученики за Христа?
10. Боголюдина Ісус Христос не захистив Себе й батьків від царя Ірода та Свята Родина втекла до Єгипту – це прояв слабкості?
11. Чи морально вчинили мудреці зі Сходу, обманувши царя Ірода?

Тарас Шевченко. Офорт «Свята Родина» (1858 р.)

Життєва історія

Учимося милосердю

Свята Родина мусила тікати в Єгипет – чужу країну, де на неї ніхто не чекав. Фактично вони біженці, переселенці, розуміють, що там матимуть труднощі: де жити, що робити та що їсти? Непросто жити на новому місці. Євангелія не розповідають про їхнє життя на чужині. Без сумніву, знайшлися ті добрі люди, що відчинили свої двері та серця Святому Сімейству, подібно як це зробили пастухи з печерою.

І сьогодні в цілому світі, насамперед в Україні, є багато сімей, яких воєнне лихоліття позбавило власного дому й батьківщини.

Вони бідують так, як колись Йосип, Марія та Немовлятко Христос. Історія Різдва також про велич милосердя. Наша поміч іншому – це поміч Господу. Одягати, годувати, зігрівати нужденних – чи може бути щось краще? Допомога з щирості та співчуття навчає інших жити в любові. Бо тільки любов дає сили, лікує, змінює світ на краще.

Моральний практикум

Робота в парах. Завдання «Види милості»

Поміркуйте, які справи стосуються тілесної милості, а які – духовної.

Тілесна милість	Духовна милість

Матеріал для довідок: прощати образи, молитися за нужденного, нагодувати голодного, напоїти спраглого, відвідати в'язня, дати пораду, зодягнути голого, прийняти подорожнього, поховати померлого, навернути грішника із загибельної дороги, послужити недужому, навчити вірі й добру, утішити засмученого, не віддавати злом на зло.

Життєва історія

Перегляньте історію 9-річного іванофранківця, що допомагав у волонтерському штабі для біженців під час війни з російськими загарбниками: <https://www.youtube.com/watch?v=isQ2C6FSnys>.

Які види милості творив хлопчик?

Більшість цікавить, Яким був Ісус Христос у дитинстві?

! Прочитайте біблійну історію та розкажіть, які моральні якості й чесноти виявив Ісус Христос у дитинстві.

Дитинство Ісуса Христа (Лк. 2:40-52)

Коли Ірод помер, ангел Божий з'явився Йосипові вві сні й наказав іти в землю Ізраїлеву. І Свята Родина вирушила на батьківщину. Та прочувши, що в Юдеї замість Ірода царює його син Архелай, Йосип побоявся піти туди. А вві сні остережений, відійшов із Марією та її Сином до країв галілейських. Так оселилися вони в місті Назареті.

Герард Давид. Мадонна годує Немовля Ісуса кашею (XV ст.)

Хлопчик Ісус жив у домі Марії та теслі Йосипа. Звершилося ще одне давнє пророцтво, що Месію називатимуть Назарянином.

Геррит ван Хонтхорст. Дитинство Христа (близ. 1620 р.)

Ісус дорослішав, зміцнюючись духом і наповнюючись мудрістю.

І благодать Божа перебувала на Ньому. У юдейській традиції був звичай брати на свята в Єрусалим хлопчиків, коли їм виповниться 12 років. Підлітки з нетерпінням чекали цього віку, бо мріяли на власні очі побачити Божий храм і місце, де люди поклонялися Богові й де Бог виявляв Свої силу, любов і прощення.

12-річного Ісуса вперше взяли до Єрусалима на свято Пасхи. Він усвідомлював, що храм – це дім Його Отця Небесного, і тому шукав можливості поспілкуватися з учителями та лишився в храмі.

А Марія та Йосип не знали цього й поспішали додому. Вони сподівалися, що Ісус разом з однолітками або сусідами йде слідом за ними, тому й не шукали Його.

Увечері Марія почала шукати Сина, розпитуючи людей, чи не бачив хто Його. Не знайшовши Хлопчика, вони з Йосипом повернулися назад до Єрусалима й на третій день знайшли Ісуса в храмі в оточенні вчителів закону. Звичайно, серце матері було готове вистрибнути з грудей від хвилювання. І тому, знайшовши Ісуса, Марія запитала: «Дитино, чому Ти так зробив нам? Ось твій батько та я з журбою шукали Тебе».

Вільям Голман Ганг. Знайдення Спасителя у храмі (1860 р.)

На що Ісус їм відповів: «Чого ж ви шукали Мене? Хіба ви не знали, що Мені потрібно бути в тому, що належить Моєму Отцеві?» Відтоді Марія берегла всі ці слова у своєму серці.

Повернувшись додому, Ісус жив у родині й у всьому був слухняний Марії та Йосипові. Завдяки слухняності, Він зростав мудрістю та благодаттю.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Як Свята Родина опинилась у Назареті?
2. Яким був 12-річний Ісус?
3. Будда народився в царській родині, Мухаммед – у знатній купецькій сім'ї, а

Господь Ісус Христос – у родині бідного теслі.
Яким був Божий план? Які чесноти, на вашу думку, виховала родина у Христа?

4. Дванадцятирічний Христос не повернувся з батьками додому, а залишився на декілька днів у Єрусалимському храмі. Що це – непослух батькам?

Наука свідчить

Британський археолог Кен Дарк з Університету Редінга заявляє, що розкопав місце, яке було свого часу домом, де провів своє дитинство Ісус Христос.

Професор зробив цей висновок після 14-річних розкопок залишків житла I століття н. е. під монастирем у Назареті.

Дослідник стверджує, що дім імовірно збудував земний батько Ісуса – Йосип. У 2015 році Кен Дарк уперше припустив, що помешкання належало Святій Сім'ї. Подальший аналіз підтвердив, що здогадки можуть виявитися правдою.

Повчальна історія

Прочитайте притчу Бруно Ферреро, поміркуйте над її змістом.

Двері серця

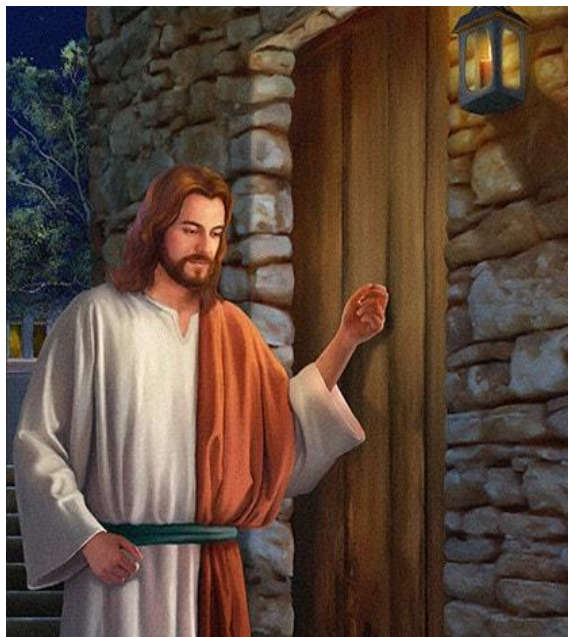
Один відомий художник написав своє чергове полотно. У день презентації його публіці зібралося багато журналістів, фотографів, відомих людей. Коли підійшов час, художник скинув з картини тканину. Зал вибухнув оплесками.

На полотні була зображена фігура Ісуса Христа, Який легенько стукав у двері будинку. Ісус здавався живим. Притуливши вухо до дверей, Він ніби хотів почути, чи відповідає Йому хтось звідти.

Усі милувалися прекрасним витвором мистецтва. Один же відвідувач знайшов на картині помилку. Двері не мали ні замка, ні ручки. Чоловік звернувся до художника:

– Але ці двері, схоже, замкнено зсередини, вони без ручки, як же в них увійти?

– Так і є, – відповів автор полотна. – Це двері серця людини. Вони можуть відчинитися тільки зсередини.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Сформулюйте головний урок оповіді.
2. Чи пов'язана ця притча з історією Різдва Христового?
3. Говорять, що серце людини має бути прообразом вифлеємської печери. Як розуміти це твердження?

Повчальна історія

Прочитайте оповідання Бруно Ферреро і поміркуйте над його головною думкою.

Гобелен

Молодого монаха разом з іншими послали до одного монастиря у Фландрії ткати великий гобелен.

Якось ченець спустився зі своєї драбини дуже обурений.

— Досить! Я більше не можу працювати! Указівки, які дають мені, беззмисловні! Я працював золотою ниткою, а тут мені кажуть зав'язати її та відтяти...

— Сину, — сказав спокійно старий монах, — ти не бачиш цього гобелена так, як треба його бачити. Ти працюєш з виворітного боку й тільки з одним фрагментом.

І повів його показати роботу з лицевого боку. Молодий монах остовпів. Він працював над дуже красивим гобеленом — «Поклоніння трьох царів», а нитка майстра творила частину німба навколо голови Божого Дитятка.

Джентіле да Фабріано. Поклоніння волхвів (1423 р.)

У давній легенді оповідається про чоловіка, котрому Бог пообіцяв, що виконає одне його бажання.

Чоловік подумав і сказав:

— Я хотів би чинити добро, не знаючи про це.

Бог вислухав його.

Пізніше, побачивши, що бажання таке добре, Бог поширив його на всіх людей.

І так триває й досі.

Ніколи не знецінюй себе. Може, у тебе не буде жодного доказу, що ти вартуєш більше, ніж про себе думаєш. Усі ми тчемо дуже великий гобелен неймовірної краси, якого ніколи не бачимо в цілості.

Моральний практикум

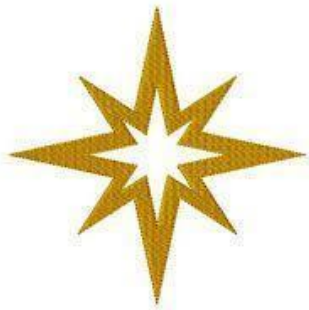

1. Що означають духовні символи Різдва?

Заїзд, ніч, зима, печера, ясла, вівці, пастухи, волхви.

Матеріал для довідок: серце людини, влада гріха, могила, народ Божий, людство, пастирі (духовні вожді).

2. Як називаються ці зірки? Чи пов'язані вони між собою?

3. Дари волхвів мають духовний, символічний сенс. Знайдіть співвідношення.

золото ладан смирна	подарунок як смертній людині подарунок як Сину Божому подарунок як Царю
---------------------------	---

4. Мандруємо разом. Багато святинь Різдва збереглося до нашого часу.
Згадайте, у яких країнах можна побачити ці святині.

Святині	Прапор	Країна
дари волхвів		
плат Діви Марії, у якому вона народила Сина		
мощі трьох волхвів		
печера Різдва		

Підсумуємо

Сьогодні на уроці ...

- я дізнався/дізналась...
- зрозумів/зрозуміла, що ...
- навчився/навчилась... і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

У своєму житті я використаю...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома

Завдання за вибором

1. Заповніть інтелект-карту «Різдво Христове» (для роботи в онлайн форматі треба скопіювати посилання <http://surl.li/bkjsn> та перейти за ним у рядку пошуку браузера або через QR-код).

Скористайтесь матеріалом пізнавального тексту «У чому велич Різдва Христового».

2. Складіть пазл «Радість Різдва Христова» (авторка – учителька християнської етики Марія Воевода):

<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=2d31277233c4>

3. Підготуйте презентацію або інсценізацію: «Що відчували й що говорили під час подій Різдва Дитини Ісуса Діва Марія/Йосип/пастухи/мудреці/цар Ірод».
4. Напишіть повідомлення: «Чого я можу навчитися в Дитини Ісуса під час Його дитячих років»; «Різдво в моїй родині».
5. Візьміть інтерв'ю в рідних: «Які були емоції, стан батьків під час вашого народження й перших років життя? З якими труднощами вони стикалися?».
6. Підготуйте проекти: «Різдво Христове в мистецтві (літературі, живописі, кіно, музиці тощо)»; «Як святкують Різдво в Україні та інших християнських країнах світу».
7. Зробіть презентацію: «Які святині Різдва зберігаються в Ізраїлі та сучасних європейських країнах».

8. Упорядкуйте слова у цитатах з Біблії (цитати були використані в уроці): <https://wordwall.net/uk/resource/32518044>

Гордість України

9. Пошукова робота. Знайдіть у «Дзвінкій колядці» згадку про святкові традиції Різдва в Україні.

«Щедрик» – вишуканий подарунок світові до Різдва Христового від України. Це культурний код та музичний національний символ нашої Батьківщини. Геніальний композитор Микола Леонтович створив свій шедевр на початку XX століття.

У 1924 році після виступу Українського Національного хору відома газета Сан-Франциско написала: «Вони представили нашій країні не лише найкращий спів, який ми тільки чули, але й нанесли Україну на мистецьку мапу світу як закохану в музику націю. Це в той час, коли ми вважали її за спустошену землю бродячих козаків і сільського люду». Слід згадати, що Національний хор упродовж 20-х років гастролював американським континентом, популяризуючи українську народну пісню. Його керівником був Олександр Кошиць (1875-1944) – відомий український хормейстер, корифей української хорової музики. Саме його зусиллями «Щедрик» став відомим світовим шедевром.

Через дванадцять років популярний американський композитор українського походження Петро Вільговський написав низку англійських текстів до композиції (англомовна версія «Дзвінка колядка, Колядка дзвонів» – «Carol of the Bells»). «Щедрик» можна почути й німецькою, іспанською, японською тощо.

Дзвінка колядка

(переклад з англійської І.Форостюк)

Дзвоників дзвін
Всім розповів:
Радісний час,

Свято у нас!
Тут вже Різдво,
Сміх принесло
Для молодих
І для старих.

Дзинь-дзинь-дзилинь
Чується дзвін.
Коляднички
Мов дзвіночки.

З усіх усюд
Кутю несуть,
Віншують нас
В Різдвяний час.

Для всіх родин
Лунає дзвін,
Казку Різдва
Розповіда.

Дзвони і спів,
Йдуть звідусіль.
Різдво прийшло,
Мир принесло.

Хай до всіх прийде Різдво веселе!
Хай до всіх прийде Різдво веселе!

Свято іде.
Хай принесе
Різдвяний дзвін
У кожен дім!
Дзинь-дзинь-дзилинь.

Для допитливих!

Відео- та аудіоматеріали до теми:

<https://padlet.com/pavlovaxeniya/gz0rw0f2zf73gipo>